

Riverdance opent de poort naar Ierse dansen

Ierland is het land van vele sagen en balladen, het land van vele duizenden pubs, het land van de Keltische muziek, het land van zang en levendige dans. Ierland kent een verhoogde interesse in de folklore dank zij de grootse spektakels zoals River dance, Lord of the dance,... Het land kent heel wat tradities en dans is en blijft er één van.

De Ierse dans kan hierbij terugblikken op een verleden waarbij de verschillende overheersingen (Kelten, Vikingen, Normandiërs, Britten) hun stempel drukten en hun eigen dansen meebrachten.

De eerste dansers waren de druiden die tijdens de religieuze rituelen dansten ter ere van de eik en de zon. Sporen van deze dansen zouden terug te vinden zijn in de huidige kringdansen. Meer dan 2000 jaar geleden veroverden de Kelten, vanuit Centraal Europa, Ierland. De zuiver Keltische Gaels heersten in de eerste eeuw voor Christus over Ierland en onderwierpen en keltiseerden de andere bewoners. De Keltische Cultuur

Na de christianisering (vanaf de 5de eeuw) gebruikten de nieuwe priesters de heidense stijl om hun manuscripten te illustreren. Monniken legden de oude mythen en sagen vast in prachtige handschriften. Op deze wijze werd de oude Keltische cultuur niet verketterd maar omgekeerd juist voor de ondergang behoed. De boerenbevolking behield dezelfde kwaliteiten in hun muziek en dans. Het rituele doofde uit maar de volksdans overleefde en groeide verder uit.

De carol In de 12de eeuw bracht de Anglo Normandische strijd Normandische gebruiken naar Ierland. De 'carol ' was een populaire Normandische dans waarbij de leider zong en omringd werd door een kring van dansers, die het lied herhaalden. In de veroverde Ierse steden werd deze dans uitgevoerd.

Tijdens hun bezetting kon Ierland een betere welstand bereiken en ontwikkelde het Ierse volk zich tot betere boeren en vaklui. Er werden nieuwe kastelen gebouwd en de Ierse dansen die daar uitgevoerd werden moesten zich aanpassen aan de meer gedistingeerde stijl die eigen was aan de hogere levensstandaard. Sommige van deze dansen werden later gebruikt door de protestantse bezetter en zelfs uitgevoerd aan het hof van Elisabeth I. Dit ondanks het feit dat het Engels bestuur alle moeite deed om de Ierse cultuur te onderdrukken.

Sydney schrijft aan Elisabeth I over de Ierse Jigs

In de 16de-eeuwse geschriften werden 3 belangrijke Ierse dansen vaak vermeld : de 'Ierse Hey ', 'The Rinncé Fada ' en de 'Trenchmore '. Uit deze periode stamt een brief die Sir Henry Sydney in 1569 schreef aan koninging Elisabeth I. Hierin beschreef hij de mensen die hij enthousiaste Ierse jigs zag dansen. De meisjes waren erg mooi, prachtig gekleed en zeer goede danseressen. De dansopstelling bestond uit 2 rechte rijen.

Met harp en doedelzak

Ierse dansen werden begeleid door de doedelzak en de harp. Bij de Anglo-Ierse aristocratie was het niet ongebruikelijk dat de meester sommige dansen met zijn be-dienden meedanst. Ook bij dodenwakes werd er gedanst. De rouwenden volgden elkaar in een kring rond de kist en dit op doedelzakmuziek.

Dansmeesters komen op het toneel

Tijdens de 18de eeuw verschenen de dansmeesters ook in Ierland. De dansmeester had een eigen territorium, een district, waar hij van dorp tot dorp trok om in alle dorpen dans, maar ook de Ierse taal en goede manieren te onderwijzen. Met hooi- en strovoeten

De meeste dansen waren verre van eenvoudig. Kwam er nog bij dat veel jonge leerlingen het verschil niet

kenden tussen rechts en links. Dit werd handig opgelost door aan de ene voet hooi te binden en aan de andere stro. De instructie verliep dus als volgt : 'hef je hooi-voet op, hef je stro-voet. Kwestie van je aan te passen aan ieders mogelijkheden.

Solodans De karakteristieke solodans wordt ter plaatse gedanst. Het veelvuldig gebruik van voetaccenten, batters, hierbij wordt ook wel de voorloper van het cloggen en tappen genoemd. In het begin dansten enkel de mannen, later ook de vrouwen. Deze moeilijke solodansen waren niet altijd motiverend. Twee maatsorten komen aan bod: 6/8 in de jigs, 4/4 in de reels en 4/4 in de hornpipe.

Groepsdansen

Daarom ontwikkelden de dansmeesters ook groepsdansen met passen gebaseerd op de solosteps. Tussen de verschillende dansmeesters bestond een zekere rivaliteit. Wanneer ze elkaar op markten tegenkwamen, hielden ze onderling wedstrijden die pas afliepen op het ogenblik dat één van hen omver viel van vermoeidheid. Dit alles bracht met zich mee dat verschillende versies van eenzelfde dans werden gevonden in verschillende delen van Ierland.

De Franse quadrilles worden ver-Ierst

Vanuit Frankrijk waaiden, net zoals in andere Europese landen, de quadrilles over. Deze werden ver-Ierst door de dansmeesters en de Ierse sets werden geboren.

Ierse sets met wals en polka

De sets bestaan uit drie tot negen figuren die door elk paar in het vierkant één keer worden gedanst. In deze dansen vonden ook de polka en de wals hun plaats. De setdans is vooral een sociale dansvorm.

Na een moeilijke periode in de Ierse geschiedenis (midden 19de eeuw) met veel emigratie, ontstond op het einde van de 19de eeuw een vernieuwde interesse voor hun cultuur.

In 1893 werd de Gaelic League opgericht. Zij deden onderzoek naar hun taal, literatuur, zang, dans en muziek. De leden van deze vereniging ontwikkelden een nieuwe dansstijl omdat ze de oude dansen te boers vonden.

De Céili-huizen en crossroad dancing

Ze organiseerden in 1897 ook de eerste officiële 'Céili ' (dansavond). Vroeger kon je in elk dorp een Céili-huis aantreffen waar de dorpingen samenkwamen om te vertellen, te dansen, te zingen en te musiceren. Vanwege de beperkte ruimte werden in de zomer vaak kruispunten op de weg gebruikt om te dansen. Dit noemt men crossroad-dancing. Het publiek kon genieten, zittend op de muurtjes die je langs Ierse wegen vindt.

In Ierse dans vind je 2 soorten dansen: enerzijds de figure of group dance waaronder de hierboven vernoemde setdance en ook de céili-dance vallen. Anderzijds de solodance. Céili dans is de oudste vorm van dansen die overgebleven is. Het zijn kringdansen en lange rijdansen waarbij al dan niet wordt doorgeschoven. Vele dansen hiervan zijn verloren gegaan. Maar in het begin van de 20ste eeuw werden nieuwe dansen op deze basis gemaakt.

Solodans op hoog niveau

De solo dance werd hierboven reeds even vermeld. De dans wordt alleen uitgevoerd en je probeert een zo hoog mogelijk technisch niveau te bereiken. Ritmisch voetenwerk op de tenen is het belangrijkste waarbij het bovenlichaam stil blijft, de armen los naast het lichaam.

Ierse danslessen op school

Op school krijgen kinderen les in Ierse dansen, waarbij het stimuleren van de Ierse identiteit en cultuur de belangrijkste motivatie is. Een goede technische kennis wordt tevens nagestreefd maar je kan je buitenschools verder ontwikkelen en zo een aantal niveau 's doorlopen. Het competitie-element is hierbij belangrijk. Door veel mee te doen en goede resultaten te behalen kan je uiteindelijk deelnemen aan de championships. Deze competitie verdrukt het dansplezier niet, tenminste als je niet onder 'hoogspanning ' gezet wordt.

Eigen creaties kan, maar...

Ierse dans is gebaseerd op vaste passen die je zo goed mogelijk probeert uit te voeren. Pas na een aantal graden mag je eigen creaties maken.

Bronnen : 1. "Volken en Stammen ". Dr. Herman Wouters- Amsterdam Book 1976 2. "Folk Dancing in Ireland " - Viltis 3. "Reels, Jigs en Hornpipes. Oud en nieuw in Ierland. " Liedewijde M. Volksdans 91/1 4. "Iers is anders, de passie van Marieke Pellens " Ad Linkels, Volksdans 99/3 5. "Over solo dance, set dance en céili dance ". Marion Nieuwenhuizen, Volksdans 99/3